

Slovenski dom

Štev. 297.

V Ljubljani, v soboto, 27. decembra 1941-XX

Leto VI

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Vojaški položaj v Libiji po vojnih
poročilih št. 570, 571, 572

Novi strateški premiki v redu izpeljani

Uradno vojno poročilo št. 570 pravi:

V Cirenaiki so se boji zopet razvili v pokrajini južno od Barce. Angleške mehanizirane skupine so večkrat napadle naše čete z namenom, da bi ovirale njihova premikanja. Na bojišču pri Solumu je bil zavržen angleški izpad. Na področju pri Bardiji ni posebnega.

Nemški letalski oddelki so bombardirali cilje na kopnem z vidnim uspehom. Sovražnik je izgubil 3 letala, ki so jih sestrelili nemški lovci.

V bližini Marsa Matruha so tri letala vrste Hurricane napadla naše ogledniško letalo, ki je sestrelilo eno angleško letalo in se vrnilo na oporišče s petimi ranjenci na krovu.

571. uradno vojno poročilo pravi:

S pomočjo novih oklepnih sil iz zaledja je sovražnik vztrajno poskušal predreti na več točkah gorski rob ob bengazijski pokrajini, mehanizirane divizije osi pa so ga odbile. Krajevni protinapadi nemških oklepnih sil so bili uspešni. Uničenih je bilo več angleških tankov in topov in ujetih je bilo mnogo vojakov.

Posadki v Solumu in Bardiji sta prisilili napadajoče angleške oddelke k umiku in sta jim prizadeli precej izgub.

Na srednjem Sredozemskem morju je bilo rešenih nekaj angleških mornarjev z angleške križarke »Neptun« in nekega rušilca, ki so ju naše pomorske sile potopile 19. t. m.

Skupine nemških letal so v nekaj zaporednih valovih bombardirale vojaške in pristaniške naprave na otoku Malt. Spremljajoča lovska letala so sestrelila dve letali vrste Hurricane.

Uradno vojno poročilo št. 572 pravi:

Naše edince so v zahodni Cirenaiki v redu nadaljevala določena premikanja, ki jih so vrniki navzlic močnim in ponovnim poskusom ni nikakor mogli ovirati.

Bengazi, ki je dejansko uničen, so po radijski trditvi sovražnika samega zasedli indijski oddelki brez bojev.

Ponovni angleški napadi pri Solumu in Bardiji so bili striti.

Sovražnik je izgubil nekaj oklepnih avtomobilov.

Pri letalskem napadu na Tripolis so naši lovci napadli in sestrelili angliško letalo.

Vojaški in zemljepisni razlogi za strateške premike na libijskem bojišču

Rim, 27. dec. s. Velika borba, ki se je pred šestimi tedni vnela v Marmariki, se je sedaj prenesla v vzhodno cirenajsko puščavo. Sijajne zmage italijanskih in nemških čet so bile značilne za prvi mesec borbe.

Angleško ofenzivo so napovedovali z zmagoslavno zavestjo, da bodo sile osi pregazili v nekaj dneh, celo v nekaj urah. Toda kmalu so italijanske junaške in spretnosti razpršile sovražnikove sanje. Začetni uspehi sovražnikov niso nič presegli proti drznosti in zaletom italijanskih in nemških sil, ki so se vedno odločno vrgle v protinapad.

Pozneje pa je prišlo do utrujenosti, ki pa in bila tolikšna kakor sovražnikova — vedeti je namreč treba, da je bila sovražniku zaradi egiptškega zaledja oskrba mnogo boljša in lažja — in do potrebne umika italijanske obrambe. To je zahteval tudi zemljepisni položaj

v Cirenaiki: Velik lok, obsegajoč gorovje Gebel, pod njim tetiva, ki veže Tobruk s predelom južno od Bengazija, kjer je vse ozemlje ena velika puščava. Če se obramba ne more uspešno držati v višini Tobruka, bi lahko sovražnik z motoriziranimi sredstvi udaril naravnost skozi puščavo, kjer ni nobenih ovir, do ozemlja južno od Bengazija, s tem pa bi bile čete v Gebelu odrezane.

V libijski vojni so se bitke že dvakrat razvijale ob tej dolgi tetivi. Vsa Cirenaika je v vojaškem pogledu eno samo veliko bojišče. Na tem bojišču je v zadnjih dneh prišlo do urejenega manevra, v katerem je bilo hote in po dobro premišljenem načrtu žrtvovano potrebno ozemlje. Te žrtve na afriški šahovnici imajo, kakor vsi vedo, vse drugačen pomen kakor v Evropi.

Igra pa še ni pri kraju. (Stefani.)

Sovjetski poskusi za preboj obkolitve pri Leningradu spet spodleteli

Krajevni napadi na drugih delih ruske fronte povsod odbiti

Berlin, 27. dec. s. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Na vzhodni fronti je bilo tudi včeraj močnejše bojno delovanje. Pri obrambi proti sovjetskemu napadu na srednjem odseku bojišča so čete nekega armadnega zbora uničile 21 sovjetskih tankov.

Skupine nemških bojnih letal, strmoglavcev in lovcev so na srednjem in severnem odseku bojišča bombardirale naprave sovjetske vojske in razpršile sovjetske kolone vseh vrst orožja. Vzhodno od Tihvina in na murmanskem železnici so nemška letala hudo poškodovala več sovjetskih vojaških vlakov.

Berlin, 26. dec. s. Glede vojskovanja nemških čet na vzhodnem bojišču zatrjujejo pristojni krogi, da so se vsi sovjetski poskusi, da bi se zvezali po kopnem z oblegano leningrajsko posadko, izjalovili spričo nemške obrambe. Pot po ledu preko Ladoškega jezera je stalno pod ognjem nemških letal, ki bombardirajo sovjetske edince in jim ne dovoljujejo, da bi v znatnem številu in v redu prišle v stik z obleganci.

V četrtak popoldne se je nemškim pehotnim silam posrečilo, da so pred Leningradom odbile osvobodilni poskus, ki ga je sovražnik začel z znatnimi silami. Sovražnik je vrgel v napad ogromno število pehote, da bi dosegel vsaj krajevi uspeh; za veličanske izgube se ni zmenil. Napad je podpiralo 30 težkih in najtežjih tankov, od katerih je večina po zagriznem dvoboju obležala strta in negibna na bojišču, ostali pa so se

moralni umakniti. Rusi so tudi tokrat utrpeli silne žrtve na vojnih sredstvih in moštvi.

Istega dne so Sovjeti sprožili hud napad na nemško postojanko na nekem drugem bojišču in pri tem uporabili razne vrste orožja. Čeprav pa so napad podpirali sovražni bombniki, je bil vendar odbit. Razni drugi poskusi, po katerih so Rusi hoteli vdirati v nemške postojanke, so drug za drugim spodleteli spričo hudega ognja nemškega topništva še preden je sovražnik mogel priti v stik z nemškimi predstražami.

Japonska vojska je zasedla ves Hongkong Nova japonska izkrcanja na Luzonu in Borneu

Tokio, 27. dec. s. 25. decembra zvečer je bilo objavljeno kratko japonsko uradno vojno poročilo, da so japonske čete zasedle ves Hongkong. Poročilo pravi:

Dne 25. decembra ob 17.30 je sovražnik sprejel poziv na vdajo, ker ni mogel več nadaljevati odpora zaradi naših neprestanih letalskih napadov. Ob 19.30 so japonske sile prejele ukaz, naj opuste nadaljnji boj.

Lizbona, 26. dec. s. Angleško ministrstvo za kolonije je sredi objavilo, da sta poveljnika vojske in pomorskih sil sporočila hongkongskega guvernerja, da bi bila nadaljnja obramba trdnjave nesmiselna. Hongkongski guverner je zaradi tega izdal ukrepe v skladu z nastalim položajem.

nitimi nameni vsi narodi človeštva. Gre za splošno stvar, ki je splošno koristi in ki zahteva sodelovanje vsega krščanstva, v kolikor gre za verska in moralna načela nove stavbe. Zato papež izpolnjuje svojo dolžnost, ako z ugledom svojega apostolskega poslanstva opozarja vesoljni svet na nevarnosti, ki groze miru, ki naj bi ustrezal pričakovanju vseh narodov za boljšo bodočnost.

Ta novi red mora biti postavljen na neporušnem in nepremagljivem temelju moralnega zakona, čigar spoštovanje mora biti sestavni del javnega mnenja vseh narodov in vseh držav, in sicer tako soglasno, da ne bo mogel nihče o njem dvomiti ali zmanjševati njegovo obveznost.

Pij XII. je nato naštel nekaj pogojev mednarodnega reda, ki naj bi zagotovili narodom pravičen in trajen mir in ki naj bi bil začetek blagostanja in napredka. V tem redu na moralnih načelih zlasti ni mesta za kršitve svobode, nedotakljivosti in varnosti drugih narodov, pa naj bi bilo njihovo zemeljsko razširjenje kakršna koli in kakršna koli tudi njihova obrambna sposobnost. Na drugi strani ne more biti mesta za odkrito ali zahrbitno zatiranje jezika in kulture narodnih manjšin. Na tretjem mestu je potrebno, da odpadejo sebični nameni po polastitvi vseh glavnih gospodarskih virov in potrebščin za splošno uporabo, tako da so nekateri narodi izključeni od njih. Na četrtem mestu je treba izključiti totalno vojno in tekmovanje v oboroževanju. Za izvedbo razorožitve naj se določi primerna sredstva, ki naj bodo častna za vse in dovolj uspešna, da bi mogla dati življenjsko in moralno silo pravičnim odnosom med državami. V okviru novega reda, ki bo temeljil na moralnih na-

čelih, ne more biti končno mesta za zatiranje vere in Cerkve.

Papež, ki je govoril približno 40 minut z visokim in jasnim glasom, je končal svoj govor s pozivom krščanskemu Rimu, kot središču pravice in svetilniku civilizacije, kateri se morata Evropa in svet zahvaliti za vse najsvežje, najmodreje in najbolj pošteno, kar obstaja v življenju narodov in olepšuje zgodovino. Iz tega Rima, ki je skala in učitelj krščanstva, pošilja papež svoje vroče želje za blaginjo posameznikov, posameznih narodov in vsega človeštva, zroč s hrepenenjem v čas, ko bodo državniiki spremenili meče v plugje, ki bodo plodovito preorali našo zemljo. (Stefani)

Vesti 27. decembra

Ob prisotnosti velikega števila vojaških dostojanstvenikov so prevčerašnjim pokopali v Napoliju generala Bersarelija, ki je bil ranjen v zadnjih borbah v Marmariki.

Na Sredozemskem morju je bil potopljen neki norveški parnik, ki je plul za Angleže. 48 članov njegove posadke je bilo rešenih, poroča agencija Stefani iz Tetuana.

V Nankingu, sedežu vlade tistega dela Kitajske, ki je pod oblastjo Japoncev, bodo zaradi zasedbe Hongkonga prihodnje dni imeli veliko zborovanje, katerega se bo udeležilo 800.000 ljudi. Na zborovanju bo sklenjena uvedba novega reda v vzhodni Aziji.

Poslanik Združenih držav v Sofiji ter člani ameriškega diplomatskega zbora so včeraj z rodbinami odpotovali iz bolgarske prestolnice v Carigrad.

Voditelj ameriškega urada za cene Henderson je odločil, da mora vsaka ameriška rodbina dati mesečno 20 kg papirnih odpadkov za potrebe v vojni industriji. Iz teh odpadkov bodo delali papirnatne oboje za naboje.

V nekaterih bolgarskih tovarnah in podjetjih je bil delovni čas po vladni odobritvi podaljšán za dve uri.

Na sedanjem zasedanju japonske zbornice bodo v glavnem obravnavali novi državni proračun, zlasti tista njegova posebna določila, ki pomnožujejo dajatve zaradi vojnih stroškov.

Angleški bombniki so v španskih obrežnih vodah potopili nemški parnik »Benno«. V nemških vladnih krogih pravijo, da je to nezaslišana nova kršitev španske nevtralnosti, ki da je hudo razburila španske oblasti in pa špansko prebivalstvo, saj je to v desetih dneh že drugi primer takega napada.

V dolgem in prisrčnem razgovoru sta nemški zunanji minister von Ribbentrop in bivši iraški ministrijski predsednik Rašid Ali proučila vsa vprašanja, ki se tičejo Iraka in Nemčije. Rašid Ali je v preteklem mesecu vodil iraški odpor proti Angležem.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je dal španskim listom izjavo, v kateri pravi, da bo sovjetsko vprašanje končno rešeno v letu 1942, da bodo države trojne zveze še tesneje sodelovale na vzhodni polovici sveta, da bo Nemčija nadaljevala boj neizprosno do konca in da je nora govoriti o kakršnih koli nemških poskusih za mir, ker se mora boj končati — in se bo končal — z uničenjem enega vojskovočnega se tabora. Tudi če bi vojna morala trajati še leta in leta, je končna zmaga tako gotova, kakor je gotovo, da se zemlja vrli.

Japonska podmornica je torpedirala in potopila ameriško trgovsko ladjo »Absaroko« (5800 ton). Posadka je ladjo pravočasno zapustila.

Iiva. Zasegli so tudi 21 trgovskih ladij, med katerimi so trije večji parniki, ki so pluli pod angleško ali pod sovražnikovo zastavo sploh.

Tokio, 27. dec. s. Vsi japonski listi slave na prvih straneh zasedbo Hongkonga in pravijo, da je njegov padec uvod v končno osvoboditev azijskih plemen od izkoriščanja po angleškem in ameriškem imperializmu. Tudi Cankajškovo položaj je zaradi tega angleškega poraza znatno slabši, zakaj Amerika in Anglija bosta le težko držali in izpolnjevali obveznosti, ki jih imata do Cankajške.

Tokio, 27. dec. s. Kakor trdijo v japonskem vrhovnem poveljstvu, je po padcu Hongkonga neizogiben tudi padec Manille in pa Singaporeja. Pravijo, da sta Anglija in Amerika zdaj v vojaškem položaju, ki je docela drugačen kakor bi pa moral biti. Dalje zatrjujejo v japonskem vrhovnem poveljstvu, da japonsko ljudstvo ne sme misliti, da bodo japonske vojske sile hotele počivati na lovorikah, temveč naj bo priprano, da bodo boj bojevale z največjo odločnostjo do zmagovitega konca.

Bern, 27. dec. s. Agencija »Exchange Telegraph« poroča o sedanjih bojih na filipinskem otoku Luzonu, da se je položaj brazilcev v zadnjih 24 urah poslabšal in se zdi kotljiv. Japonci so na različnih točkah otoka izkrcali čete ter razpolagajo zdaj z velikimi oddelki. Tudi na severnem delu otoka Bornea so se izkrcala nova japonska ojačenja.

Tokio, 27. dec. s. Agencija Domei poroča, da se brez prenehanja nadaljuje japonski napad na filipinske in ameriške čete na Luzonu. Pri napadih sodelujeta mornarica in letalstvo. Amerikanci in Filipinci skušajo obupno braniti dostop do glavnega mesta na Luzonu, Manille. Zaradi bližajočega se napada na Manillo sta predsednik filipinske republike Quezon ter ameriški visoki komisar razglasila Manillo za odprto mesto, in sicer po nasvetu vrhovnega poveljnika ameriških čet generala Me Arthurja. Ta odločitev priča o silovitosti japonskih letalskih napadov. Po istem poročilu domnevajo, da so japonski oddelki zasedli mesto Baguio na severu otoka Luzon. Japonska pehota pa je izboljšala svoje postojanke in napreduje od Lingyena proti Manillo.

Nov glavni tajnik in podtajnik fašistovske stranke

Rim, 27. dec. s. Tajnik stranke je poslal Duceju naslednje pismo:

»Duce, že večkrat sem imel čast, prositi Vas za vpolkic pod orožje, ker se mi zdi prav, da bi bila tajniku stranke dana možnost, da z orožjem sodeluje v tej revolucionarni vojni. Ko bo vedno bolj divja in ko se tisoči dostojanstvenikov vseh stopenj bore po različnih bojiščih, Vam obnavljam gorečo prošnjo, da bi mi dovolili, da v drugič postanem vojni prostovoljec. Adachi Serena.«

Duce je uslišal željo tovariša Serene in je na njegovo mesto v tajništvo stranke poklical nadinvalida Alda Vidussionija. Ta se je rodil leta 1915. v Foglianu in je legionar iz španske vojne, odlikovan z zlato in bronasto kolajno za vojaško hrabrost. Poprej je bil tajnik GUF-a v Trstu in zvezni

tajnik v Enni. Nazadnje je bil glavni tajnik fašistovskih vseučiliških skupin in je diplomiral v gospodarskih vedah na rimskem vseučilišču.

Za podtajnika stranke je bil postavljen časnikar Carlo Ravasio iz Milana. Rodil se je 1897. je vojni invalid in je bil ranjen za narodno stvar. Bil je fašist od leta 1921. in je v stranki imel različna mesta. Med drugim je bil načelnik tiskovne urada in zvezni podtajnik v Milanu itd. Nazadnje je bil tajnik časnikarskega sindikata v Milanu ter član državnega vodstva v časnikarskem sindikatu. Bil je sotrudnik različnih listov in revij ter je spisal več knjig pesmi in proze.

Prepoved o pošiljanju novoletnih voščil po pošti v Nemčiji

Berlin, 27. dec. s. Minister za propagando dr. Gobbels je izdal sporočilo, v katerem odločno vabi nemško javnost, naj za novo leto nikar ne pošilja razglednic ter voščil kakor so to ljudje delali za božič. Tako pošiljanje namreč odvrča uslužbenca vojne pošte od njihove najvažnejše naloge. Na koncu svojega oklica, naj ljudje ne pošiljajo nobenih novoletnih voščil po pošti, opozarja minister za propagando, da bodo kaznovane vse tiskarne, ki bi tiskale in prodajale novoletne voščilne razglednice.

Podpis vojaške zveze med Anglijo in Kitajsko

Sanghaj, 27. dec. s. Uradno poročajo, da sta Anglija ter kitajska vlada maršala Cankajška sklenili vojaško zvezo. Pogodbo o voji zvezi sta podpisala za Kitajsko vrhovni poveljnik kitajske vojske ter za Anglijo general Wavell, vrhovni poveljnik angleških vojnih sil v Indiji in William Platt, vrhovni poveljnik indijskega letalstva, ki sta v Canking priletela iz Rangoona.

Smrtne obsodbe v razpravi proti vohunom in saboterjem v Sofiji

Sofija, 27. decembra. s. Vojaško sodišče v Sofiji je izreklo sodbo v razpravi, ki je trajala več mesecev in ki je obravnavala zadevo dr. Dimitrova ter 35 drugih bolgarskih, angleških in srbskih obtožencev. Ti so bili obdolženi številnih nasilniških, sabotažnih in vohunskih dejanj. Dvanajst obtožencev je bilo obsodjenih na smrt, 22 pa na različne zaporne kazni od 6 let ječe do dosmrtnje ječe. Dva obtožena sta bila oproščena. Vsem obsojencem so bile vzete državljanske pravice. Plačati bodo morali tudi globe v zneskih od 20.000 do 500.000 levov. V odsotnosti so bili obsodjeni: voditelj skupine dr. Dimitrov, bivši tiskovni zastopnik pri angleškem poslanstvu v Sofiji Norman Davis ter uslužbenec jugoslovanskega poslanstva v Sofiji Petrovič, Nenadović, Ševčič in Sokolović. Nad štirimi prisotnimi obsojenci bo smrtna kazen izvršena takoj.

Tokio, 27. dec. s. Japonsko vrhovno poveljstvo prvič sporoča imena poveljnikov, ki so vodili japonski zgodovinski boj za osvoboditev Hongkonga. Japonski vojski pred Hongkongom je poveljeval general Sakai, pomorskim silam pa podadmiral Masaiki Nijimi. General Sakai je od začetka vojne s Kitajsko poveljeval japonskim četam na severnem Kitajskem. Admiral Nijimi pa je bil vrhovni poveljnik japonskega brodomstva v južnokitajskih vodah, in sicer od aprila meseca letos.

Tokio, 27. dec. s. Pri operacijah proti Hongkongu je japonska vojna mornarica potopila ali uničila eno angleško podmornico, eno topničarko ter šest torpednih pomorskih ladij. Pri zasedbi Hongkonga so Japonci dobili v roke veliko stre-

»Dan matere in otroka« v Ljubljani V Ljubljanski pokrajini je bilo obdarjenih 2038 družin

Ljubljana, 27. decembra.

Na sedežu pokrajinskega Dopolavora na Taboru je preteklo sredo ob pol 12 ženska fašisti obdarovala mnogo revnih mater in otrok, ki so bili pomoči najbolj potrebni. Dvorana, ki je bila lepo okrašena in vsa v zastavah s slikami Kralja in Cesarja ter Duceja, je bila polna.

Poleg številnih drugih se je te dobrodelne prireditve udeležil tudi Visoki Komisar Ekse. Emilio Grazioli, ki so ga pozdravili pred vodom strankin podtajnik kom. dr. Giorgio Gatti, nadzornik pokrajinskega Dopolavora Dario Liberati, zaupnica ženskega fašija ga. Devecchija ter še mnogo drugih vplivnih osebnosti. Visokega Komisarja so spremljali podprefekt g. David, poveljnik divizije general Orlando, podpoveljnik GILL-a prof. Cassani, ljubljanski župan dr. Adlesič, zastopnik ljubljanskega škofa, načelnik socialnega oddelka pri Visokem Komisaratu ter še večje število drugih.

Za njegovo blagohotno udeležbo se je Visokemu Komisarju zahvalila najprej zaupnica ženskega fašija ga. Devecchija za naslednjim govorom:

»Ekselencija! V Ljubljanski pokrajini, kakor tudi v vseh pokrajinah Italije, se v Ducejevemu imenu v tem svetem dnevu, v pričakovanju rojstva božjega, praznuje ganljivi obredni dan, v katerem se poveljuje fašizmu najljubši bitji: mati in otrok. Po navodilih Vaše Ekselence bomo razdelili v novi italijanski pokrajini naslednja darila: 160 zavitoj, vsebujočih 11.200 kosov oblek in perila, 408 denarnih nagrad po 100, 150, 200 in 250 lir, 5 zibelk in 50 oprem za dojenčke, izmed katerih bo 15 podeljenih materam v mestni porodnišnici. Za to slovesnost, katere namen je nagraditi množične družine in zaslužne starše za dobro vzgojo otrok, smo izdali skupno 250.000 lir. Seznam nagradjenih družin je bil sestavljen deloma iz seznamov, ki smo jih prejeli od raznih mestnih uradov, največ prisotnih mater pa se je prostovoljno javilo v naših uradih, kjer so nam z zaupanjem govorile o svojih družinah, o delu, o trpljenju, ki jih obdaja, deležne so bile naše brezpogojne vzajemnosti, one vzajemnosti, ki je bistveni temelj očarljivega fašističnega vzora. Ekselencija! To poudarjam zato, ker želimo, da bo Vaše srce ozarjalo upanje, ono upanje, ki je za nas Fašiste največje in najdražje: da bo nareč v srcih številnih mater nove pokrajine, kakor tudi ostale množice skromnega, delavnega in dobrega ljudstva vzklikla z današnjim duem iskraljubnezi do Njega, ki s trdnjo roko in mirnim srcem vodi usodo vojskujoče se domovine: iskra ljubezni do našega preljubega Duceja.«

Beseda Visokega Komisarja

Ko je svoj govor končala, je takoj povzel besedo Ekse. Grazioli in dejal:

»V vsej kraljevini Italiji je današnji dan posvečen slavljenju matere in otroka, to je posvečevanju družine. Fašistični režim je po volji Duceja z mnogimi raznovrstnimi ukrepi uvedel dobrodelne pobude v korist družine in to posebno v korist družin z velikim številom otrok. Z uvedbo italijanske zakonodaje v tej pokrajini bodo zgoraj omenjeni ukrepi koristili tudi družinam te pokrajine. Medtem ko komunistem družino uničuje, fašistični režim priznava v njej poglavitno osnovo nacije in zaradi tega jo ščiti in krepi. Ni si moglo zamisliti obstoja kulturnega naroda, pri katerem ni ohranjena poleg vere visoka moralna vrednost družine. Danes se v imenu Duceja v vseh krajih pokrajine podeli 384 denarnih nagrad družinam z velikim številom otrok, katerim je pomoč najpotrebnejša, in sicer v skupnem znesku 25.000 lir, poleg tega se izroči tudi

1695 otroških oprav oziroma zavojov z oblaci. S tem bo obdarjenih skupno 2038 družin. Zdravi in poštene del slovenskega prebivalstva bo brez dvoma znal ceniti to novo gesto velike dobrohotnosti Duceja. Ob tej priliki izrekam željo, da se bo prebivalstvo z lojalnostjo znalo izkazati hvaležno velikemu italijanskemu narodu s tem, da bo reagiralo proti oni peščici komunistov, ki kot plačanci nam sovražnih držav in pod krinko polvorjenega nacionalizma ubijajo, ropajo, zavajajo zaslepljene in zapejane ljudi v pogibelj in ustvarjajo nered, kjer bi bilo potrebno mirno sožitje. Ponovno vam zagotavljam, da je naša vlada vlada neomejene trdote, istočasno pa tudi izredne pravičnosti. Italija je večkrat dokazala svojo dobrohotnost in lojalnost. Slovenski narod naj si z isto lojalnostjo zna ohraniti to dobrohotnost in istočasno mora imeti pred očmi, da bo njegova prihodnost zelo težavna, ako ne bo končno uvidel, da je v interesu njegove bodočnosti potrebno prijaviti neizprosno vse one, ki ga hočejo zapeljati na katero koli pot, ki ni istovetna z najlojalnejšim sodelovanjem. Želim

Zaposlenost v novembru

Ljubljana, 23. decembra.

S tem, da so nekateri bivši predeli Slovenije ostali izven meja zdajšnje naše pokrajine, se je seveda tudi precej skrbilo število delavstva, zavarovanega pri Pokrajinskem zavodu za socialno zavarovanje. Zdej so tam včlanjeni samo delavci, ki prebivajo na Dolenjskem in Notranjskem, jih je seveda zdaleka manj kot pred razmejitvijo našega ozemlja. Statistika za november kaže, da je bilo ta mesec pri SZS včlanjenih skupaj 25.788 oseb od katerih je bilo moških 16.336 in 9132 žensk. Dobra šestina (4543) je včlanjenih tudi pri TBPD. Znatno manjše pa je število zavarovancev pri Merkurju.

Koliko je bilo bolnikov in kakšna je dnevna zavarovalna mezda

Bolnikov je bilo v mesecu novembru pri SZS skupaj 699, dočim jih je bilo pri Trgovski bolnišnici blagajni le 76 in pri Merkurju vsega skupaj trije.

Nova smuška skakalnica na Rakeku

Rakek, 26. decembra.

Klub, kateremu se obeta še lepa bodočnost, je brez dvoma naš SK Javornik. Saj zaznamuje že drugo športno pridobitev. Poleg lepega, nanovo zgrajenega športnega igrišča pri cesti, so sedaj postavili novo smuško skakalnico.

Požrtvovanosti in vneti delavnosti članov samih, gre hvala, da je postavljena nova skakalnica, sedaj največja v pokrajini. Kot bližnji sosedje Blok, so tudi v cerkniški dolini že od nekdaj ljubili zimski šport. Saj pa je za to tudi dovolj prilike. Ugodnih terenov je nič koliko.

Nova smuška skakalnica, na kateri bodo možni skoki 30 m ali še več, je po načrtih športnika J. Nedoga postavljena na hribočku Župniče. Je nedaleč od žel. postaje, kar bo gotovo važno. Čeprav je bilo delo precej težavno in čas pilko odmerjen, so jo vneti člani SK Javornika zgradili v 14 dneh.

Nova skakalnica pa čaka samo še primerne snega in prvi vneti skakači bodo že lahko zdržali po 6 m dolgem zaletišču. Videli bomo naše domače fante, kako bodo postavljali »znamke«, pa tudi drugi gostje-športniki se bodo lahko merili med seboj.

Pa ne samo skakalnica, tudi bližnji tereni bodo lahko nudili dovolj športne zabave. Če bo koga zanimala daljša tura, ta jo bo pa lahko mahnil na vabečo Svinico, od tam pa na Bloke.

Naši kraji bodo sedaj prišli do veljave. Gostom se ni moglo nuditi toliko, kakor so dobili kje drugod, vendar tistega, kar so iskali, tudi v naših krajih ni manjkalo. O tem se lahko prepričajo danes.

Rakovskim vnetim in požrtvornim športnikom pa vse priznanje in čast z željo, da bi na tej skakalnici dosegli mnogo lepih uspehov.

—8 stopinj

Danes zjutraj je bilo spet pošteno mrzlo. Zivo srebro je zdrknilo čez noč kar na osem stopinj pod ničlo. Nočno nebo je bilo jasno kakor ribje oko. Pri jutru je potegnil še sever in na oknih so se začele delati velike ledene rože, ki bodo gotovo ostale ves dan.

Ljudje so hodili z zavihanimi ovratniki, roke pa do komolcev v žepih. Skoraj vsak je imel »ščinkavca« na nosu. Kolesarjev je bilo malo na cestah in le najbolj oddaljeni od mesta so prihajali vanj na kolesih. Bili so zaviti kakor bi šli na severni tečaj. Pa imajo tudi prav. Saj ne gre, da bi zaradi kolesa dobili na stara leta revmatizem ali pa išias, ki bi jih gnjavil tja do groba.

vam in vašim družinam, da bi si ohranili mir in boljšo bodočnost.

Sledilo je potem razdeljevanje daril, ki ga je začel Visoki Komisar sam. Ob izročanju daril se je najvišji zastopnik civilnih oblasti v Ljubljanski pokrajini z vsakim obdarovancem ljubeznivo razgovarjal ter se podrobno zanimal, v kakšnih razmerah doma živi. Ekselencija Grazioli je ostal na sedežu Dopolavora pol drugo uro, nakar se je prisrčno poslovil od vseh in odšel s spremstvom na Komisarjat.

Veselo presenečenje tudi v ženski bolnišnici

Isti dan pa so doživele veselo presenečenje tudi matere v ženski bolnišnici. Tudi te so bile v imenu Duceja na »Dan matere in otroka« obdarovane z lepimi darili. Tja je prispevala v sredo popoldne zaupnica ženskega fašija ga. Devecchija v spremstvu podzaupnice Cassanijeve in ge. Ruffinijeve in med revne matere razdelila celo vrsto oprem za novorojenčke.

Fašističnim veljakinjam, ki so v porodnišnico prinesle za božič tako veselo presenečenje, so matere izrazile toplo zahvalo za pomoč, ki jim je bila podeljena po volji Duceja.

Zaposlenost v novembru

Zavarovalna mezda pa je kljub temu, da ima SZS največ članov, najmanjša, saj znaša le 1751 lir, dočim je pri TBPD že 2390 lir in pri Merkurju celo 2680 lir.

Zavarovani delavci po strokah

Se največ je zavarovanih delavcev, ki so zaposleni pri hišnih delih. Sem spada predvsem hišna služnica. Včlanjenih je bilo 3578 oseb. Na drugem mestu so zavarovanci, ki so zaposleni pri graditvi cest, železnic in podobnih opravilih. Bilo jih je zavarovanih 2203. Na tretjem mestu so člani, ki so zaposleni pri gradnjah nad zemljo. Zavarovanih je bilo 1738. Šele na četrtem mestu pa so zavarovanci kovinske industrije, ki so imeli svojčas zelo veliko zavarovanega članstva. Zdej jih je samo 1603. Potem sledijo zavarovanci gozdno-žagarske industrije. Njih je 1544. Za temi najvažnejšimi poklici, pa so še zavarovanci ostalih obrti, katerih število pa je znatno manjše od že navedenih števil.

Današnji trg je bil le za silo

Današnji ljubljanski trg je bil le za silo. V kratkem bi lahko rekli, da je bil trg v znamenju kislega zelja, kajti na vseh koncih in krajih trga ga je bilo dovolj in če bi bilo še toliko suhega mesa, pa bi mislili, da smo v rajju. Tako pa...

Tudi branje je bilo le sila malo na trgu. Košare so bile zavite v koce in ojee, da ne bi površina zmrznila, ko je pa bilo danes kar pošteno mrzlo. Veliko je bilo na prodaj tudi glavnatega zelja, po katerem so gospodinje prav pridno segale. Tudi radiča je bilo precej in pa vsega takega, kar gospodinje rabijo za kuhno. Na sadnem trgu pa je bilo kakor po navadi. Pomaranč kolikor si jih hotel, enako tudi orehov, lešnikov in drugega kar prija ležodu. Pa tudi gospodinje ni bilo na trgu toliko kakor druge sobotne dni. Videli se, da imajo še nekaj božične zaloge. Prišli so na trg predvsem zaradi mesa, ki so ga danes dobili kar po 28 dkg za osebo in bodo jutri spet lahko naredile okusno juho, ki dobro de prav posebno v zdajšnjih mrzlih dneh.

Proti italijanskim četam v Gebelu se bore vsi narodi in plemena angleškega cesarstva in Poljaki z izredno silovitostjo, le pravih Angležev ni videti nikjer, razen ene čete, ki je ostala mirno v Tobruku. Angleži so si pridržali vsa poveljniška mesta, v pehoti pa ne služijo, ker je tu preveč trpljenja, pravijo italijanski listi. Lokomotiva z več vagoni je skotila s tira blizu Namurja v Belgiji, kjer je bilo 15 mrtvih in 40 ranjenih.

V Madridu je spet imel sejo španski vrhovni vojni svet pod predsedstvom generala Varela. Po seji je vse dane sprejel general Franco.

Cimdalje bolj se množe znamenja, da bi utegnili Francija in Španija napovedati vojno Združenim državam, sodi dopisnik japonskega lista »Niči-Niči« in pravi, da vstaja v Franciji vedno večja nejevolja zaradi pritiska angleških držav na francoske kolonije in zaradi zasede največjega francoskega parnika »Normandie«.

Angleško mornariško poveljstvo sporoča, da se 1575 tonska podmornica »Tetrarch« ni vrnila v oporišče.

Šivilje naj se gotovo udreže svojega sestanka v nedeljo 28. decembra ob 10 dopoldne v prostorih Pokrajinske delavske zveze, l. nadstropje, soba št. 5, Miklošičeva c. 22. Dnevni red je izredno važen, zato naj ne manjka nobena zavedna šivilja.

Podpore brezposelnim delavcem

Ljubljana, 27. decembra.

Na zadnji seji Pokrajinskega namestitvenega odbora, ki ji je predsedoval comm. Giorgio Gatti, je bilo sklenjeno, da se v zimskih mesecih izplačajo brezposelnim delavcem v Ljubljanski pokrajini podpore, katerih izplačevanje se v smislu zadevne uredbe podaljšuje. Izplačevali jih bodo proti predložitvi poslovne knjižice in sicer redno vsak teden onim delavcem, ki so redno prijavili pri namestitvenem uradu svojo brezposelnost v zadnjih petih mesecih ali ki so bili v zadnjem letu skupno pet mesecev brez posla.

Novice iz Države

Italijanska Narodna banka dala 2 milijona lir v dobrodelne namene. Duce je sprejel guvernerja italijanske Narodne banke (Banca d'Italia), ki mu je po sklepu višjega sveta te banke sporočil, da je »Banca d'Italia« nakazala znesek 2 milijona lir v dobrodelne namene. Duce je gornjo vsoto razdelil takole: 500.000 lir za Bolnišnico reda sv. Mavricija v mestu Aosta; 500.000 lir za Romarsko bolnišnico v Napoliju; 200.000 lir za šolske kuhinje italijanske liktorske mladine (GIL-a) v Napoliju, Bariju, Catani in Palermo; 100.000 lir za šolsko kuhinjo v Cagliariju in 100.000 lir za šolsko kuhinjo v Sassariju.

Prodaja radijskih aparatov. Zaradi potrebne discipline in reda pri prodaji radijskih aparatov in potrebščin, ki se rabijo v radiofoniji, je bilo izdano pojasnilo, da si morajo trgovci točno zapisati, koliko tega blaga so dobili in koliko ter komu so ga prodali. Trgovci, ki prodajajo radijske aparate in radiofonske potrebščine, pa so dolžni od vsakega kupca zahtevati legitimacijo, če ga ne poznajo, ter listine, ki so potrebne za nakup teh stvari. V zvezi s tem pa se pripominjajo, da gramofonske plošče ne spadajo med tiste izdelke, na katere se nanaša novi odlok.

Odobreni novi zakonski predlogi. Zakonodajni odbor za javna dela in promet v fašistični zbornici se je te dni ob navzočnosti ministra za javna dela, eksk. Boitaja, sestajal na sejo in odobril novih enajst zakonskih predlogov. Najzanimivejši med njimi so zlasti tisti trije, ki se nanašajo na trgovsko morarico na radio-telegrafsko službo na ladjah ter na izdelovanje ladij in njihovo oborožitev. Naslednji trije zakonski osnutki se tičejo zasebne gradbene delavnosti v zvezi s sedanjim vojnimi stanjem, spremembe cen pri javnih delih in podobno. Naslednji osnutek govori o vpisu avtomobilov iz Italijanske Vzhodne Afrike in Albanije v splošni avtomobilski register in njih podelitvi podjetjem za opravljanje javne službe. Eden odobrenih zakonskih načrtov pa določa ustanovitev novih oddelkov cestne milice.

VIII. mednarodno razstavo dekorativne umetnosti že pripravljajo v Milanu. Izdaja je bila posebna okrožnica, ki naznanja, da so se že zdaj začele velike priprave za VIII. mednarodno razstavo dekorativne umetnosti in sodobne arhitekture. Ta umetniška prireditev je napovedana za dobo od aprila do junija 1943. v Milanu. Doslej je tovrstna prireditev še najlepše uspela lanske leto. Razstava je bila odprta komaj dva in pol meseca, pa jo je obiskalo kljub izrednim vojnim razmeram približno prav toliko ljudi, kot tisto v prejšnjem letu, čeprav je trajala še enkrat dlje. Za to umeniško razstavo so si zastavili kot glavno nalogo, predstaviti »idealno hišo za vse«, kakor beremo v italijanskih časopisih. »Vprašanja, ki se nanašajo na vsakdanje življenje vseh slojev, bodo rešena v lepem, tehničnem in gospodarskem oziru ter v skladu z bodočimi družabnimi in gospodarskimi pogoji Italije in Evrope«, piše bliskar v »Piccolu«.

Sporazum glede razdeljevanja semenskega krompirja. Med organizacijo Kmečkih zadrug in trgovci je bil te dni dosežen sporazum, po katerem bodo za prihodnje leto trgovska podjetja razdeljevala semenski krompir. Trgovske družbe bodo, predn bo uveljavljena zapora nad krompirjevim pridelkom v korist kmečkim zadrugam, pridelek pobrali, prebrali in potem razdelili krompir za seme. Trgovskim podjetjem bodo odmerjene točno določene količine, ki jih bodo po posameznih pokrajinah določile trgovske zveze v sporazumu s kmečkim zadrugami. Če se glede teh količin ne bi mogli sporazumeti, jih bo določila posebna kraljeva komisija pod predsedništvom pokrajinskega prefekta. Razdelitev semenskega krompirja bo urejena po podobnih vidikih, poljedelci pa ga bodo dobili, kakor bo odredilo ministrstvo za kmetijstvo in gozdozve. Z novim sporazumom je tako zajamčeno, da bodo kmetje v redu dobili semenski krompir.

Kmečka poslopja in prepoved graditve. Svoječas je bil sprejet zakonski predlog, ki prepoveduje graditi zasebna poslopja, tudi če je bilo za njih graditev dovoljenje podaljšano na podlagi prejšnjih predpisov. »L'Eco di Roma« pa zdaj naznanja, da ta prepoved ne velja za kmečka poslopja, za graditev naprav in skladišč, ki služijo za shranjevanje in predelovanje poljskih pridelkov, za pokrivala in predelavo dosedanjih zasebnih zgradb, za gradbeno dela fašističnih samoupravnih zavodov, za graditve ljudskih hiš in za dela, ki jih opravlja Narodni zavod pri graditvi domov za državne uslužbenke.

† Globoko potrti sporočamo vsem sorodnikom in prijateljem žalostno vest, da je po dolgi in težki bolezni, previdena s tolažili sv. vere, umrla naša ljubljena žena, sestra, svakinja in teta, gospa

Katarina Logar

roj. Debevec.

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo ob 3 popoldne iz Zal, kapelica sv. Petra, na pokopališču k sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. decembra 1941.

Zalujoči: Anton Logar, soprog in družina Debevec.

Earl Derr Biggers ČRNA KAMELA

»Morilec je zagrešil majhno napako — to je bilo zelo lepo od njega. Potegnil je vijak, da bi mogel kazalec poljubno premakniti, v naglici pa ga je pozabil spraviti spet v staro stanje. Gotovo vam ni treba razlagati, kaj to pomeni.«

Chan ga je pogledal s pogledom, polnim navdušenja. »Vi ste pa res prvorazreden detektiv. Prosim vas, vedite, da sem to spoznal že danes zjutraj. Nikoli vam ne bom nehal biti hvaležen. Seveda začenjam zdaj razumevati...«

Tarneverro je položil uro na stekleno ploščo toaletne mizice. »Mislim, da sva si zdaj v evesti neke stvari, gospod komisar!« je pripomnil. »Kdaj je bil izvršen zločin? Gotovo ne dve minuti čez osem! Tukaj imamo opravka s silno prebrisanim junakom. Potem, ko je ubil Shelah, je poškodoval uro, jo postavil na staro mesto — še prej pa naravnal na dve minuti čez osem — jo nato razbil, da bi nas tako premotil z dozdavnim bojem.« Vedeževalčeve oči so se bleščale, ko je pokazal na rob toaletne mizice. »To je zdaj razlaga za ogrebotino na stekleni plošči. Tolkel je z uro po robu, dokler ni pero izskočilo in se ura ustavila.«

Chan je tedaj iskal nekaj po tleh. »Tukaj je nekaj steklenih drobecov,« je rekel.

»Ne, ne,« je nadaljeval Tarneverro. »To ne bo verjetno. Razbito steklo bo treba iskati pač tam, kjer leži ubita miss Fane. In zakaj? Neznani storilec je držal uro, kakor ste bili to prej vi pokazali, v robcu. S tako zavito uro je tolkel ob mizo in odnesel steklene drobeče tja, kamor je smatral za potrebno.«

Charlie je prikimal. Prevzela ga je nova skrb. »Toda vi ste še bolj prebrisani. Loteva se me skušnjava, da bi svoje

25 mesto odložil spričo razočaranja nad lastnimi skromnimi sposobnostmi in omejenostjo. Lahko vzamete moj znak, gospod Tarneverro, ker ste se v tem primeru pokazali za sijajnega detektiva.«

Tarneverro ga je pogledal zelo dvomeče. »Ali res tako mislite? Bojim se, da nekoliko pretiravate. Ko pa je stvar tako silovito preprosta. Kar zleto se mi je, da bodo skoraj vsi zmogli za ta čas dokazati svojo odsotnost. Premišljeval sem zatorej, kako lahko se da čas na uri spremeniti. In tako se je tu tudi pripetilo. Morilec jo je premaknil na čas, za katerega je imel svoj alibi — ali pa na poznejši čas, za katerega bi si lahko na vsak način dobil alibi. Vsekakor pa se lahko dogodi v primeru velikega razburjenja takšna napaka in ta naš zločinec se je spotaknil na malem vijaku, katerega je pozabil spet pritisniti na pravo mesto.«

Chan je vzdihnil. »Moja hvaležnost do vas je velika, pa vendar sem potr. Cela vrsta alibijev je zdaj uničena in kot brezmejna planjava se pred nami razprostira naše delovno področje. Alibi Van Horna je ničev, enako Martinov in Jaynesov. Prosim vas za oproščenje, Mr. Tarneverro — tudi vaš alibi se je razblinil v nič.«

Vedeževalec je vzravnal glavo in es nasmehnil. »Ali rabim alibi?« je rekel navidez zelo veder. »Morebiti ne,« se je zarežal Chan. »Toda, če pade drevo, je z njim izginila tudi njegova senca. Kdo ve, če ne boste nekoč tudi vi obžalovali padca tega drevesa.«

»Saj se lahko zgodi, da imam kakšno drugo drevo!« je odvrnil Tarneverro.

»Potem vam seveda čestitam! Charlie se je ozrl okrog sebe. »Moral bom dati to nesrečno odpeljati in potem preiskavo do jutri zjutraj zaključiti, da bo prišel strokovnjak za posnemanje prstnih odtisov. Videli boste, da mi tukaj na Havajih ne delamo s preveliko naglico. Temu je vzrok podnebje.« Spravil je uro v predal toaletne mizice in odšel s Tarneverrom ven, za seboj pa

zaklenil vrata. »Zdej bomo iskanje nadaljevali v sobi, če bomo imeli čas. Znaniti nam bo vaš razum še kaj pričaral. Kako me danes spremlja sreča! Kaj bi počel brez vas?«

Manjša skupina udobnih stolov na vrtu je govorila, da so se skoraj vsi gostje znali uživati v položaj, kakršen je pač bil. V sobi sta našla Julijo in Jimmyja Bradshawa, ki sta sedela tesno drug ob drugem. Mladenka je po vsem videzu jokala in Bradshaw je kazal, da se je z vso vnemo posvetil vlogi tolažnika. Chan je dal Juliji ključ od ute in ji obzirno sporočil, da bo treba igralkino truplo po vsej verjetnosti spraviti v hišo, odkoder bi jo potem odpeljali, kadar pride nalog od oblasti. Julija je z Jimmyjem odšla ven, da bi uredila vse potrebno.

Charlie je zamišljen stopal po sobi gor in dol, si ogledoval vaze in stojala za cvetlice, odprl nekaj knjig in jih prelistoval. »Sicer pa,« je pripomnil Tarneverro, »ste že gotovo preiskali spalnico miss Fane?«

»Se ne!« je odgovoril Chan. »Še mnogo dela je, ki ga morava opraviti le vi in jaz. Dal sem Kašimu naročilo, pa ga bo brez dvoma šele v enem tednu izvršil. Kar se mene tiče — ravno je stopal čez preprogo in se hipoma ustavil, »Kar se mene tiče — « je ponovil in znova nalahno podrsal s čevljem po delu preproge. »Kar se mene tiče,« je začel v tretje, »se zdi, da imam storiti mnogo važnega prav tukaj.«

Pripomnil se je in odgrnil preprogo. In tu je ležala lilasta kuverta, ki mu jo je bil nekoč pred kratkim iztrgal iz rok. Ni manjkalo nič drugega, kakor kosček roba.

»Velika prednost, da je miss Fane uporabljala za svoja pisma debel papir!« je rekel Chan in pobral pismo. »Bojim se, da bi svojem nepoznanemu prijatelju tokrat ne mogel izreči zadosti prisrčnih besed za čezmerno prebrisani način dela. Toda bil je v preveliki stiski — in to je zanj tudi opravičilo.«

Tarneverro je stopil bližje in njegove modre oči so se zavetile. »Pri Bogu — Shalehino pismo! In zares naslovljeno name, ali ne?«

Likvidacija premoženja na Nemčiji priključenem bivšem jugoslovanskem ozemlju

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino obvešča, da so, z ozirom na dogovore, sklenjene med italijansko in nemško vlado, pooblaščen likvidirati svoja premoženja, nahajajoča se na ozemlju bivše Jugoslavije, sedaj priključenem Nemčiji, in prenesti čisti izkupiček, Slovenci:

- a) ki so dne 1. IV. 1491-XIX bivali na ozemlju bivše Jugoslavije, sedaj priključenem Italiji;
- b) ki so tukaj rojeni in ki so bili dne 1. aprila 1941-XIX semkaj pristojni, pa so se pred 10. decembra 1941-XIX preselili v Italijo iz pokrajin bivše Jugoslavije, sedaj priključenih Nemčiji, in so izjavili pred pristojnimi italijanskimi oblastmi, da si želijo ustanoviti svoje stalno bivališče v Italiji pod pogojem, da jim bo naknadno priznana državljanstvo.

Osebe, ki nameravajo uveljaviti svoje pravice glede premoženja na podlagi zgoraj navedenega dogovora, morajo v roku enega meseca, a najkasneje do 30. januarja 1942-XX, poslati Visokemu Komisarju za Ljubljansko pokrajino izjavo v dveh enakih izvodih, potem ko je župan občine njihovega bivališča na samih izjavah potrdil točnost prijavljenih osebnih podatkov.

Tiskovine za izjavo dobijo prosilci pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani in pri okrajnih poglavarstvih, pri katerih lahko dobijo tudi potrebna pojasnila.

Ljubljana, 20. decembra 1941-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Najnižje dovoljene mezde za delavce pri javnih delih

Določene mezde veljajo od 17. oktobra 1941 naprej

Ljubljana 29. decembra.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo o prilagoditvi plač in mezd z dne 5. julija t. l. (št. 60), glede na uredbo o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, o poravnavanju in razsodništvu z dne 12. februarja 1937 in po proučitvi kolektivne delovne pogodbe, sklenjene med Pokrajinsko delavsko zvezo na eni strani in Inženirsko zbornico, Združenjem zidarstvih in vodnjakarskih mojstrov ter Združenjem graditeljev in tesarskih mojstrov z dne 15. oktobra t. l., registrirane pri Inspekciji dela pod št. 3/1941, smatrajoč za umestno, da se neposredno določijo minimalne mezde, ki se morajo plačevati pri javnih stavbnih delih, ki jih izvršujejo bodisi podjetniki ali pa državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, odredil po zaslišanju mnenja prizadetih strokovnih organizacij naslednje:

Za delavce, ki so zaposleni pri javnih delih,

katera izvršujejo bodisi zasebni stavbeni podjetniki ali pa državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, veljajo naslednje minimalne mezde:

1. za navadne delavce do 18 let 2.40 lire na uro, nad 18 let 3.30 lire na uro;
2. za kvalificirane delavce s strokovno zposlitvijo do enega leta 4 lire na uro, za kvalificirane delavce s strokovno zposlitvijo nad eno leto pa 4.50 lire na uro. V vsa javna dela se po kolektivni pogodbi z dne 15. oktobra t. l., registrirani pri Inspekciji dela pod št. 3/1941, uvrščajo v prvi mezdni razred.

Gori določene mezde veljajo od 17. oktobra 1941 naprej. Prav tako veljajo od istega dne za javna stavbena dela zasebnih podjetnikov ostale določbe, obsežene v omenjeni kolektivni pogodbi, ki se ne nanašajo na mezde.

Določbe tega odloka se ne izvajajo za osebe, ki je zaposleno pri vzdrževanju in snajenju cest, železnic, zgradb, napeljav in v ostalih službah v

Seria ditta ramo edilizio referenze primarie assumerebbe rappresentanza o combinazione

con ditta o fabbricanti Lubiana desidero appoggiare propri prodotti ad affermata organizzazione per il Regno o particolarmente per l'Alta Italia. Scrivere

Casseta 241 M. UNIONE PUBBLICITA' ITALIANA - Milano

Solidna trdka gradbene stroke s prvovrstnimi priporočili bi prevzela

zastopstvo ali se združila

z ljubljansko trdiko ali tovarno, ki bi rada razširila potom ojačene organizacije svoje izdelke v kraljevini ali posebej v Gornji Italiji. Pišite na

FILATELISTI

PRESSO I PIU' IMPORTANTI UFFICI POSTALI DEL RE GHI POTRETE CONSULTARE GRATUITAMENTE IL CATALOGO DELLE CARTE VALORI POSTALI VENDIBILI PER COLLEZIONE, DALL'UFFICIO FILATELICO DELL'AMMINISTRAZIONE DELLE POSTE E TELEGRAFI. GLI UFFICI SUDDETTI ACCETTANO LE RICHIESTE DI ACQUISTO DI FRANCOBOLLI E DEL CATALOGO. IL PREZZO DEL CATALOGO E DI L. 4 SE ACQUISTATO DIRETTAMENTE NELL'UFFICIO FILATELICO IN ROMA. PER LA SPEDIZIONE AGGIUNGERE L. 1.10 PER L'INTERNO DEL REGNO E COLONIE, E L. 2.75 PER L'ESTERO.

Pri največjih poštinih uradih Kraljevine si lahko brezplačno ogledate katalog poštinih vrednot, ki jih za kolekcijske prodaja filatelistični urad Uprave Pošte in Telegrafa. Omenjeni uradi sprejemajo naročila za nakup znakov in katalogov. Cena katalogu je L. 4,-, če ga naročite neposredno pri filatelističnem uradu v Rimu. Za pošiljatev priložite L. 1.10 za Kraljevino in kolonije ter L. 2.75 za inozemstvo.

upravi državnih in samoupravnih ustanov, kakor tudi ne za pomožno osebo teh ustanov, katerih službena razmerja so urejena s pravilniki.

Izvršena smrtna obsodba nad teroristi

Ljubljana, 26. decembra. (Stefani)

Izmed 8 obtožencev, ki so bili v procesu zaradi napada na italijanske posadke v Ložu obsodeni na smrt, je bilo v torek ob zori v nekem kraju blizu Ljubljane 6 justificiranih. Lipovcu in Janežiču je bila smrtna kazen spremenjena v do smrtne ječo.

Božični prazniki so za nami

Ljubljana, 27. decembra.

Božični prazniki so za nami. Bilo je mnogo veselja. Posebno otroci so bili radostni svojih daril, ki so jih dobili pod božičnim drevescem.

Letošnje polnočnice so bile kakor druga leta prav lepo obiskane. Morda celo bolj, posebno se zaradi tega, ker so bile v poznih popoldanskih urah, ko so mogli tudi zaspanci k lepi in priskrbi pobožnosti. Cerkev so bile polne do zadnjega kotička, lepo petje krasnih božičnih pesmi je odmevalo po velikih cerkvenih ladjah. Na ulicah so se ustavljali prijatelji in znanci in si voščili vesele praznike.

Kakor na sveti večer, tako je bilo tudi na sveti dan silno veliko mešanov pri službah božjih. Pa tudi ni čudno, da so stali na primer pri frančiškanih ljudje celo na sredni stopnišču, ko niso mogli noter, ki so pa hoteli biti pri sv. maši celo takšni, ki sicer ne hodijo k službi božji. Slovenski narod je znova pokazal, da je veren in da spoštuje običaje in navade svojih dedov.

Namizni teniški turnir SK Mladike

Agilna table teniška sekcija Mladike priredi zopet velik table teniški turnir s sodelovanjem vseh štirih ljubljanskih klubov Hermes, Korotana, Slavija in prireditelja. Klubi in igralci hočejo dokazati, da goje to športno panogo kot pravi šport in da ne klonejo tudi sedaj, ko jim prilike niso najbolj naklonjene. Zato bodo to pot nastopili poleg Marinka tudi ostali naši najboljši sedanjci in ostali bivši asi. Tekmovanje se prične danes z moštvi in sicer ob 3 pop., kjer se bodo borili za božični primat tega turnirja Hermes, Korotana in Mladika, kajti Slavija kot novinec ne bo mogla poseči resno v to borbo, sicer pa preseženja niso nemogoča.

Jutri dopoldne pa se prične turnir že ob 9, da se bo mogel pravočasno končati, kajti Mladika je na prošnjo tukajšnjih članov bivšega mariborskega gledališča odstopila dvorano za odigranje drame »Via mala«, da se tako tudi ta klub odloži vsaj nekoliko našim rojakom. Zato se bo igralo do 12 in še od 13 do 17. To naj bi vsi igralci upoštevali in se držali javljene ure.

Pri posameznikih bodo najlepše in najostreje igre, kajti nastopili bodo vsi naši najboljši z Marinkom na čelu. Poleg navedenega so konkurenti še Strojnik R., Medved, Krečič, Lackner, Bradeško, Bogataj in Recek. Prvaka je vsekakor težko uganiti in določiti. Poleg posameznikov bodo igre še v dvojicah, tu pa ne vemo niti točno za pare, zato je nemogoče določiti prvake.

Ker je to edina večja športna prireditev te nedelje, vabimo ljubitelje te panoge športa naj jo posetijo v čim večjem številu in tako podpro svoje klubaše v njih ostri borbi!

Svitarji so sestavili lestvico najboljših igralcev tenisa v svoji državi. Na čelu igralcev je znani državni prvak H. Plaf. Sledijo: Spitzer, Manefi, Bauer, Orange, R. Spitzer in pa W. Spitzer. Zensko listo pa to leto niso sestavili.

V letu 1942. bodo po vsej Nemčiji seveda nadaljevali s kolesarskimi dirkami na cestah in po stadionih. Tekmovalji bodo tudi tovarniški dirkači. Posebna pozornost bo veljala spet luksemburški dirki. Ta tekma obsega štiri dirke. Dirka bo 30. in 31. maja pod imenom »Okrog Luksemburga«. Na sporedu so še nekatere druge važne kolesarske dirke.

V marcu mesecu bo prvo srečanje med hrvaško in italijansko državno reprezentanco. Tekma bo odigrana v Italiji, vendar pa mesto še ni določeno.

Prav dober čas na kolesu sta dosegla Belgijca Debryker in Dekysker, ki sta 100 km dolgo progo prevozila v času 2:01.27. Dirka je bila v zaprtim prostoru.

Znani svetovni prvak na planiški skakalnici Rudolf Gehring je bil na bojišču ranjen. Dobil je strel v nogo in se bo moral nekaj tednov zdraviti preden bo mogel spet na smuke.

Maratonska lista za leto 1941. V tej listi so navedeni samo rezultati, ki so jih dosegli italijanski in nemški maratonski tekači. 1. Constantino (It.) 2:32.20, 2. Fanelli (It.) 2:33.30, 3. Borgsen (Nem.) 2:33.30, 4. Wöber (Nem.) 2:34.27, 5. Padovani (It.) 2:34.51. Sledijo še Puch (Nem.), Lucidi (It.), Pittatore (It.) in Marconi (It.). Rezultati so prav dobri in spadajo v mednarodni razred.

Predpisi glede prodaje igrač iz kovin

Za prodajo igrač iz kovin, ki se bo izvrševala v razdobju od 15. decembra do 15. januarja in glede na intenzifikacijo nakupov s strani konzumentov, ki se v taki dobi dogaja, se dopušta, da se v nasprotju z določbami odloka Visokega komisariata z dne 9. 10. 1941, št. 484/82-41 izvaja prodaja omenjenih predmetov brez knjiženja v registrih, ki so predvideni v zgoraj omenjenem dekretu.

Za Visokega komisarja, načelnik VIII. oddelka.

Pa tudi vreme je bilo ob praznikih zelo lepo. Nebo je bilo jasno in sonce je prijetno prigrevalo. Človeku je sončna toplota kar prijetno dea. Lepo vreme je izdalo posebno v četrtek s/a veliko ljudi na promenado, pa tudi popolne so meščani v velikem številu pihili v ljubljansko okolico. Toploter je kazal čez vse praznike pod ničlo. Precej hladno je bilo v sredo popoldne, ko je živo srebro zdrknilo kar na 5 stopinj pod ničlo. Ze uro kasneje pa se je dvignilo nad ničlo in zmurlo blato se je začelo tajati, tako da so bile nečakovane ceste hudo blatne.

Na Stefanovo je sicer malo kazalo, da bo počasi začel padati sneg, kajti po Kamniških planinah je imel snežni metej pravcati ples. In zakaj ne bi ta vihar potegnil tudi v ljubljansko kotlino? Pa ni. Le veter je hudo zaviljaval okrog oglov in prepihalo te je do kosti, posebno če te je dobilo na odprtem. Najvnetejši smučarji so jo mahili na Dolenjsko in Notranjsko in pravijo, da so se imeli kar dobro na smučiščih. Sneg je bil imeniten, podlage dovolj, le veter jim je precej kvaril lepo smuko. Tudi dresalci so prišli na svoj račun: drsališče pod Cekinovim gradom je bilo namreč na Stefanovo odprto in mladina se je zabavala na ledeni ploskvi.

Letošnji božič so ljudje preželi še bolj resno kakor zahteva to od njih veliki dogodek, ki se je zgodil v Betlehemu. Ne samo ta dogodek, ampak tudi važnost sedanjih časov zahteva od ljudi polno resnost. In vprav na te praznike so bile pozabljene razne manjše razprtije med sosedi in znanci. Zakaj si ne bi bili dobri prijatelji, ko je pa na svetu že itak toliko neprijateljstva?

Tudi mestni reševalci in gasilci so imeli čez praznike prav lep mir. Reševalci so prepeljali v bolnišnico le nekaj bolnih mešanov, nekaj pone-rečencev pa so prepeljali tudi s kolodvoru, ko jih je vlak pripeljal v Ljubljano. Kaj hujših nezdod pa med prazniki ni bilo, tako da so tudi reševalci in gasilci uživali božični mir.

Koledar

Danes, sobota, 27. decembra: Janez Ev. Nedelja, 28. decembra: Nedolžni otročiči.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 45; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Vsem ljubljanskim nabiralcem Rdečega križa! Vsa pooblastila (legitimacije) za zbiranje prispevkov za Rdeči križ morajo imeti tudi podpis vladnega delegata, drugače niso veljavna. Zato nujno prosimo vse gg. nabiralce in nabiravce v Ljubljani, naj čimprej oddajo pooblastila okrožnim načelnikom, ti pa najkasneje 27. t. m. tajništvo sekcije za socialno pomoč v Franciškanski ulici 6-1. Ko bodo pooblastila podpisana, jih bomo takoj vrnili po isti poti. Dotlej naj zbiranje prispevkov počiva. Po vrnitvi pooblastil pa se bo zbiranje nadaljevalo nespremenjeno kot dolej. — Pokrajinski odbor Rdečega križa.

Podaljšanje rumenih legitimacij upokojenih železniških uslužbencev, rentnikov itd. se vrši na postaji Ljubljana glavni kolodvor dne 2. jan. 1942 od 8.30 do vključno 9. dne 3. jan. od 8.30 do vklj. 9. dne 5. jan. od 8.30 do vklj. 8. dne 7. jan. 1942 od 8.30 do vklj. 2 in dne 9. jan. 1942 za zamudnike. — Na postaji Ljubljana-Siška dne 10. jan. od 8.30 do vklj. 9. dne 12. jan. od 8.30 do vklj. 9. dne 13. jan. od 8.30 do vklj. 8. 14. jan. od 8.30 do vklj. 2 in 15. jan. za zamudnike. — Na postaji Ljubljana-Rakovnik dne 16. jan. 1942 za vse. — Legitimacije se sprejemajo na teh postajah ob določenih dne do 11. Ostala splošna navodila dobe upokojeni pri predstojnikih pristojnih postaj.

Grossisti in Moške konfekcionisti

dic na debelo!

maschili, troverete ogni Vse vostro fabbisogno presso kar potrebujete, dobite la Ditta pri trvdki

C. C. TARGIONI - MILANO Corso Buenos Ayres 75

Cercasi rappresentante - iščemo zastopnika

Igor Zagreben:

Zavetje v pečevju

Lukec spet pogleda Ranarja. Čeprav je gledal proč, se mu žalostno zasvetijo oči precej, ko se sreča z Lukečevimi. Prav narahlo odkima.

Tedaj pa Kertuc odpre oči.

Nemirno preleté ves krog, na Lukcu se ustavijo.

»Lucek, k meni stopi, čisto blizu!« zapiska s slabim glasom, da ga je komaj moči razločiti.

»Semle sedi!« pristavi in pokaže na posteljo.

Lukec sede k zglavju in se spogne.

»Z menoj gre h kraju, vsem mozem reci, da jim voščim, naj se imajo poslej dobro, če le moreče pa boljše, kot so se imeli pri meni! Vsek naj najde dom in se kam vede da mu na stara leta ne bo treba gultiti kljuk na tujih vratih!«

Govorjenje ga je zdelavalo.

Dolgo časa je nato molčal.

Tačas pa so vsi stegali vratove, da ne bi kakšne reči preslišali.

Potem je pa kar na lepem spet začel:

»Lucek! Boljšega pomagata si ne bi bil mogel misliti kakor si ti! Tebi izročam vse svoje in tudi druge ljudi, ker ti ne boš nikoli umrl, tebe se ne primeta ne krogla, ne nož, saj si ljudska jeza

ama, kljubovanje, trma in — skratka, ti-sto, kar ljudje nosijo na dnu srca, čisto, kar se k belemu dnevu malokdaj zbudi, zamre in okrne pa nikoli! Ni mi zastoj govoril Premk, stari mož, — zdaj grem k njemu, da bova kartala — ni mi zastoj govoril, da kakor dolgo te je poznal, ni mogel reči zate: za eno leto, za dve, za deset, za dvajset se je postaral! Blagor tebi, Lukec zmerom si ene starosti, nikoli ne boš umrl, zato, ker ne moreš umreti! Blagor se ti, Lukec! Tudi, če bi kdaj odšel na ono kraj, kamor jaz zdaj mislim, kakor koli bodo naši ljudje spet v stiski — s plaščem boš pokrtil vse ne-bo, odondot boš ukazoval! Spodaj pa bo bila plat zvoda, ljudje bodo drveli skupaj! Kar vidim jih, kar vidim, kako tečejo, ta s koso, oni s sekiro, tretji s puško! Čez vso deželo boš razprostril perotnice tegale našega dobrega, črnega plašča! Blagor se ti, Lukec! Zares se ti blagor! Vidiš, jaz pa moram romati! Ko bi ti vedel, kako nerad grem, kako me mika, da bi še ti vedel, kako nerad grem, kako me mika da bi še kdaj sedel na Volka in se z vami kam spustil! Pa ni nič, Lukec, iti moram, konec je! — Kajne, Ranar, z mano gre h koncu, po pravici povej, če ne en cel teden ne boš jedel drugega ka-

kor tisto, kar si boš sam nabral v gošči!«

Ranar je bil tiho.

»Ranar!« je nato zahropel Kertuc in se poskusil vzdigniti z zglavja, pa ni slo.

»Ranar!« je zapiskal. »Povej, če ni res, da gre z mano h koncu!«

Preveč je bilo truda, Ranarju ni bilo treba odgovarjati, Kertuc se je spustil s težko glavo nazaj in zamislil.

Lukec ga je s svojo trdo roko božal po lasih in kadar se mu je nabralo kaj poti, na čelu in sencih, takrat ga je varno obrisal preč z rjuho. Se mati ne more tako skrbno in rahlo obrisati bolnega einčka. Ta misel je prešinila Toneta, ko ju je gledal.

Kertuc pa je spet odprl oči.

Zdaj je pa rekel, čeprav že z veliko slabotnejšim glasom, vendar tako, da so ga vsi slišali:

»Lucek, tebi dajem vse može, vso laet, kaj je premoremo, vso oblast in ukazovanje! Dobro me poslušajte, kar vas je okrog mene! Lukec bo odslej Kertuc, njeg-a morate poslušati! Pa kaj bi vam naročal Lukec, ti jih boš že znal krotiti!«

Spet je umolknil in se oddihal.

Potem pa je znova začel v slovesni, solzni tišini:

»Zdaj pa let Kar pojdim! Daj mi sem Volka, Tonč! Tako! Dobro! Prav! Pa naprej! Kar naprej! Za menoj, možje!«

Té, zadnje besede, je zakrkal prav s tistim glasom, ki so ga bili vajeni toliko-krat poslušati.

Kako je hropel! Kar na lepem pa je zbrcal s sebe vse oede. Planil je pokonci, z divjimi očmi pogledal okrog sebe in zavpil:

»Naprej! Naprej!«

Potem pa je padel na obraz in ob-ležal.

Kertuc je bil mrtev.

Veliki, mogočni poglavar Kertuc je bil mrtev!

Tonetu so lile solze čez lica, ko se je ovedel.

Kje zadaj je bil že boj!

»Kertuc, nisem te prej poznal, bil si pa možak! Bog naj ti da pravi kraj, da se boš lahko na Volku podil čez hrib in plan tam gori! Bog ti daj vse dobro, Kertuc!«

Tako mu je želel Tone iz razvnetega srca in ganjene misli.

Vse je jokalo, samo Lukec je imel suhe oči.

Ko pa ga je Tone po dolgem iskanju pozneje vendarle dobil v temnem, ozkem hodniku, je preden ga je zagledal, zael-sal silovite, tope udarce ob zid.

Lukec je udarjal z obema rokama po steni v žalostni togoti.

Tone ga je komaj pogovoril.

Kakor hitro pa sta stopila na luč, se je Lukec spet izpremenil, kar pri prici se je prelevil v starega.

Jedko in trdo so letela njegova po-velja.

Se v oči mu ni bilo več najti sence žalosti.

Rad je pa le moral imeti Kertuca, si je dejal Tone tudi poslej.

Lukec je najprej ukazal zbor.

Prvi so prihiteli plahutarji, potlej može iz zavetij in za njimi še drugo ljudstvo.

»Peideset naših mož ostane v Glav-niku!« je spregovoril Lukec. »Kdor od tistih, ki so se skrivali po hribih, je tod blizu doma, lahko tudi! Vsi skupaj pa morate poslušati Matevža Škerjanc! Nje-ga sem izbral, da bo branil trg, če bi Francozi poskusili še kaj nagajati. Med Matevžem in menoj boš prenašal vesti ti, Mihor, ki tako nerad hodiš! Matevž, ti boš pri prici razdelil med ljudi orožje, kar emo ga danes dobili. Jernač bo paz-nik pri ujetih Francozih! Inel boš samo spodnji del, kleti — to ne bo pogorelo, saj je sam kamen! Matevž, ti pa glej že nocoj, da ljudje ne bodo uganjali neum-nosti! Kdor bi kaj poskušal na svojo pest — še na misel naj ti ne pride, da bi mu prizanesel! Vei na mesta!«

Tako je dejal Lukec in po besedi se je tudi zgodilo.

Se se vali črh dim iz jetnišnice, še švigajo plameni.

Glavnik je pa že miren.

Samo temne sence se pomikajo s ce-ste na cesto, oprezujejo okrog hiš.

Drugi pa so že pospali.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

277.

Aleševo opravičevanje je bilo zastoj. Ko je odhajal, je videl, kakšno peklensko veselje je sijalo z obrazov zamocev naokoli. Bolj kakor kdaj prej je mislil na beg, pa časa ni bilo dosti. Trije dnevi za premislek so minili, ko bi trenil.

278.

Zadnjo noč je dolgo molil za rešitev. Proti polnoči ga je zbudil lahen šum. Pri oknu je stal tuj mož in poslušal. Ko je videl, da se je Aleš vzdignil, je zamahnil z roko, naj molči, potem pa skozi okno skočil v sobico.

279.

Skrbno je gledal po sobi in vprašal Aleša, če je sam. Ta mu je potrdil in začudeno gledal tujca. Bil je to že prileten mož v arabskem plašču in s turbanom na glavi. A kolikor je Aleš mogel soditi v temi, ni bil Arabec.

Hvalevreden ukrep proti preklinjanju na nogometnih igriščih

Nogometna igrišča – pozorišča discipliniranih sil

Osrednji italijanski odbor za pobijanje brezbožništva se je pred nedavnimi obrnil na italijansko nogometno zvezo, naj s primernimi ukrepi poskrbi, da tudi nogometni igralci na igrišču ne bodo več preklinjali, kajti ta panoga športa, ki je povsod tako razširjena, naj ne bi bila priložnost za uveljavljanje sirovosti, pač pa naj bi bila igrišča prizorišča discipliniranih sil. Na to prošnjo je predsednik italijanske nogometne zveze, gen. Giorgio Vaccaro vljudno odgovoril, da je zvezno ravnanstvo v Rimu na svoji seji dne 6. decem-

bra z velikim odobravanjem sprejelo omenjeni predlog, oziroma prošnjo, ter da bo na to stvar opozorilo vse nogometne sodnike, naj kletvinam na nogometnih igriščih posvetijo posebno pozornost in naj pri priči kaznujejo vsakega igralca, ki bi po igrišču med tekmo klet, če bi mu kakšna njegova poteza spodletela. V vsakem takšnem primeru naj sodniki prisodijo kazenski strel zaradi preklinjanja. Nogometna zveza za ta svoj sklep res zasluži vso zahvalo.

Najstarejši prebivalci Severne Amerike

Zelo zagonetna zgodovina Indijancev in njihovih kulturnih stopenj je zdaj vsaj deloma razvozлана

Narodoslovcem, jezikoslovcem in zgodovinarjem se je v zadnjih desetletjih posrečilo vsaj nekoliko razvozlati silno zapleteno zgodovino Indijancev.

Najstarejši prebivalci Severne Amerike so bili bržkone prvotni Algonkinci in Eskimi v notranjosti današnje Kanade, kjer so v puščinah lovili divje jelenje, v jezerih in rekah pa ribe. Niso poznali ne poljedelstva in živinoreje, in so bili torej na stopnji preproste prakulture. Jedli so samo to, kar jim je narava neposredno sama nudila.

Začel se je potem polagoma uveljavljati tuj način življenja iz Aljaske, to je kultura totemistov, ki so lovci v etrogem pomenu besede in obenem častilci sonca in raznih živali. Razvojili so prvotno kulturo na dva dela, v eskimsko, ki se je potem širila proti severu in algonkinsko, ki se je raztegnila proti vzhodu na Labrador in proti reki sv. Lovrenca, na drugi strani pa proti zahodu do Kalifornije.

Algonkinci so bili številčno najmočnejša skupina Indijancev in še danes so ostanki nekaterih algonkinskih rodov raztreseni po Sev. Ameriki.

Totemisti so prodirali s severa preko ozemlja Algonkincev na jug, kjer so se nastanili kot Sošoni, Pima, Zuni, Keres in posebno kot Sioux.

Za totemisti so prišli iz Azije rodovi tiste kulture, ki je imela središče v Zadnji Indiji in Birni. V novo zemljo so prinesli češčenje lune, v socialnem oziru pa ženskost, ki je v zvezi s poljedelstvom, in tajne moške zveze. Poljedelstvo so ta plemena opustila na svoji poti skozi arktično pokrajino. Zasedla so vso Aljasko in Kanado in so znana na tem ozemlju kot Atabaski plemena, prodirala pa so tudi proti jugu in se nastanila na Rio Grande ob mejah Mehike pod imenom Navaho ali

Od kod ta višja kultura?

Iz južne Azije, najbrže iz Kitajske. Še višja, mlajša in tehnično višja kultura je prišla čez oceanske otoke. Pozna umetno namakanje zemlje, tkalstvo, kovine, stavbo umetnost, in uvedla je v Ameriki celo koledar in pisavo s klini. Pomešala se je v Kaliforniji in na jugu s totemistično in ustvarila znano višjo mehičansko kulturo.

V severovzhodni Ameriki, ob zahodni obali današnje Kanade, ki je zaščiten z mnogimi otoki in fjordi, se je razvila posebna kultura, očitno kot mešanica prej omenjenih kultur. Plemena, ki so tu naseljena, so Tlingiti, Cimšijani, Hajda in Vakaš-Seliš. Vsa ta plemena lovijo losose, ki plavajo v velikih množinah v poletnih mesecih v gornje struge reke. Sicer pa stanujejo v pravih iz desk zgrajenih kočah. Posebno znameniti so v rezbarski umetnosti, saj s svojim preprostim kamenim orodjem ustvarjajo prava čuda rezbarij iz cedrovega lesa.

Svoje čolne in hiše krasijo z izrezljanmi živalskimi podobami. Posebno pa so znameniti visoki

Pri nas še vedno premalo upoštevamo vrednost apna, ki rahlja in drobi zemeljsko površino ter druži zemeljske delce v grudice in tako ustvarja iz zrnatega grudčast sloj, ki je rastlinam najugodnejši. S tem, da se pretvori zemeljska površina v grudice, dobi zrak dostop v globino, prst postane prodašna in topla. Strnjena in zaprta zemlja je vedno manj rodovitna. Apno pa tudi posreduje med hranilnimi snovmi, ki so v zemlji in med koreninami dreves. Hranilne snovi namreč razkrajajo in pretvarja v obliko, ki se da raztopiti in jih rastlina lahko uživa. Apno razkrajajo tudi umetna gnojila, preden jih rastline lahko vsrkajo.

Glavna naloga apna pa je, da veže in odpravlja škodljive kisline, ki se posebno pogosto v pragojenosti in z gnojnicami gnojijo zemlji tako hitro razvijajo. Zemlja sama je že od narave bolj nagnjena k kisanju. Z apnom pa preprečimo kisanje prsti, kisel zemljo pa razkisamo.

Kakor je že vsem znano, vsebuje zemeljska površina na milijone bakterij, ki presnavljajo prst in so za rast rastlin tako neobhodno potrebni. Zemlja brez bakterij je mrtva in neplodna. Apno pa pospešuje razvoj zemeljskih bakterij, jih poživlja in pripravlja zemljo v stanje, ki je ravno tem bakterijam najugodnejše.

Dokazano je, da je apno potrebno vsakemu živemu bitju, saj dobimo njegove sledi v vsakem najmanjšem delcu v stanicah rastlin, živali in ljudi. Apno pomaga pri ustvarjanju in utrjevanju stanic in ako bi jim odvzeli apno, bi brezpogojno zapadle smrti. Poleg zgoraj naštetih vrst apna, pa to še zemljo razkazuje in radi jedkosti uničuje rastlinske zajedalce in živalske škodljivce, ki bivajo v zemlji.

Radi tega je apno neobhodno potrebno za mrzle, neplodne, slabe, pragojene, enostranske gnojene in bolne zemlje. Posebno vrtni dostikrat pogrešajo apno. 80% od sto slučajev, kjer na dobro obdelani vrtni prsti dobimo slab pridelek, je krivo ravno pomanjkanje apna.

Kako gnojimo z apnom?

V glavnem razlikujemo in uporabljamo za gnojenje žgano, a ne gašeno apno in v prah zmlet apnenec. Za težko zemljo vzamemo po možnosti le živo apno, za lahke pečene zemlje pa uporabljamo v prah zmlet apnenec.

Z živim apnom gnojimo vsako drugo ali vsaj tretje leto in sicer rabimo za 1 m² površine 100–200 g. Ker pa je živo apno navadno v kosih, ga

lesni stebri ali drogi, ki stoje pred njihovi hišami in ki so od spodaj do vrha okrašeni z najrazličnejšimi človeškimi in živalskimi podobami.

Dajmo zemlji apna!

Z apnom pognojen vrt bo dal več in lepšega sadja

zložimo na kup, ki ga obdamo s travno rušo, da apno počasi razpada v prah. Zivo apno deluje zelo hitro!

Z apnencem pa gnojimo pečeno prst. Apnenec učinkuje bolj mlo in počasi ter učinkuje precej let. Za kvadratni meter potrebujemo 300 g.

Najugodnejši čas za gnojenje vrtov z apnom je pozna jesen in zima, zlasti še, če gnojimo obilno. Manjše množine apna pa lahko dodamo zemlji vedno, vendar je bolje, da je med gnojenjem in setvijo odnosno saditvijo vsaj 14 dni presledka.

Pri gnojenju z apnom pa moramo upoštevati, da apno ne sme priti v amonijakom v dotiko, zato ne smemo nikdar gnojiti ali mešati apno z hlevskim gnojem, superfosfatom, kostno moko in z mešanimi gnojili. Pač pa lahko mešamo in skupaj potresemo apno in Thomasovo žlindro, kalijeve soli in apneni dušik.

Apno potresemo enakomerno po zemljišču in ga prav plitvo podkopljemo. Le v slučaju, da so tudi spodnje plasti potrebne apna, ga poštimamo. To delo pa opravimo le ob suhem in mirnem vremenu, da je vsaj vrhna plast dovolj suha in se da tako apneni prah dobro zmešati z zemljo.

Z apnom pognojeni vrt nam bo dal mnogo lepši in večji pridelek, zato dajmo zemlji v zadostni množini apna!

Športni drobiž

Ze kmalu po novem letu bo v Zagrebu povratna meddržavna nogometna tekma med nemško in hrvaško državno reprezentanco. Kakor znano so Hrvati prvo tekmo izgubili na Dunaju in to še precej visoko s 5:1. Nemci se za povratno tekmo vestno pripravljajo in bodo na zeleno polje postavili te-le igralce: Jahn, Janes, Miller, Pauli-Sport, Pohl, Rodhe, Schubert Riegler, Hahemann, Conen, Walter in Durek. Pravijo Nemci, da nedavni hrvaški poraz ni merilo za hrvaški nogomet in da je v Zagrebu težko zmagati.

Za Spenderjev zimski pokal, ki ga razpisuje švicarska drsalna zveza, je veliko zanimanje tudi v Nemčiji. Teh tekem se bo po dolgem presledku udeležil tudi Berlinski drsalni klub. Z Nemci bosta imela opravka domača kluba HC Davos in pa Zürski drsalni klub.

Nemški rokoborci bodo imeli v letu 1942 veliko prav dobrih prireditev. Nastopili bodo v Münchnu kjer bo veliko meddržavno tekmovalje, katerega se bodo udeležili tudi švedski rokoborci. V Mannheimu se bodo Nemci srečali z Madžari. V poletju pa bodo nastopili proti Fincem v Helsinkih.

DOBRI STARI ČASI

»Kako vam gre, gospod Jacomo?«

»Slabo, slabo.«

»Gospod Jacomo, ali se ne sprehajajo pri vas nikaki mniški v copatah?«

»Niti eden.«

»In bik? Kako je z bikom, gospod Jacomo?«

»Molčite, molčite.«

»Vrag naj vzame tega bika, kaj ne, gospod Jacomo?«

»Vrag naj ga vzame, da, gospod.«

»In dekla, gospod Jacomo?«

»Tiho!« je vzklil Pasotti pri tem nesramnem Pedraglijevem vprašanju. »Bodite previdni. Gleda tega je gospod Giacomo doživel neprijetnosti od raznih nesramnežev.«

»Pustimo to, dobri gospod kontrolor, pustimo to,« jih je ustavil gospod Giacomo in se ves zvilal. In inženir ga je povabil, naj pošlje oba mučitelja k vragu.

»Kako, gospod Jacomo,« je nadaljeval Pasotti neustrašeno: »ali ni ta mali župnik nesramen?«

»Jaz mu pravim osel,« je zastokal gospod Giacomo. Tedaj je Pasotti, ves v smehu in zmagoslavju, ker je šlo za njegovo šalo, mislil Pedraglijo, naj molči. Ta je kar pokal od radovednosti, da bi zvedel zgodbo.

Franco in odvetnik sta se učila novo reč za klavir in fagot. Zmedla sta kaj in začela vsak trenutek znova. Tedaj je vstopila po prstih, da ne bi motila njunega igranja, gospa Pepina Bianconijeva. Nihče je ni zapazil razen Luize, ki ji je ponudila prostor poleg sebe na malem počivalniku blizu klavirja.

41.

Franca je gospa Pepina s svojo srčno dobroto, s svojo kletavostjo in neumnostjo razburjala, Luize pa ne. Luiza jo je imela rada, a je bila pazljiva zaradi Carlascia.

Pepina je s svojega vrta pešem »Oh, tako krasno,« potem fagot in pozdravljanje. Domnevala je, da bodo godli in ona je »vsa nora« za godbo. In potem gospod odvetnik, ki vedno tako lepo gode. In potem gospod Franco, »temu sploh ni treba govoriti, tako vražje roko ima«. In če sliši tako natančno igrati klavir, ji je prav, kakor bi slišala orgle. In orgle poslušala, da bi kar umrla! Dodala je, da se je bala, da ne bi motila, a ji je mož dal poguma. In vprašala je, če oni drugi gospod iz Lovene igra in če bodo dolgo ostali; pripomnila je, da morata pač oba imeti veliko strast do godbe.

»Le čakaj, ti slepar carinski,« je mislila Luiza in natvezla njegovi ženi najbolj smešne bajke o Pedragliji in odvetnikovi glasnini strasti. In toliko več ji je pripovedovala, koliko bolj se je jezila na zoprne ljudi, ki so jo prisilili, da se je z lažjo branila pred njimi. Gospa Pepina pa je sprejela vse do zadnjega ko suho zlato in jo spremljala z navdušenimi vzkliki veslega začudenja: »Jo, to je krasno! — Ali ni res! — Glejte no!« Potem pa je, namesto da bi poslušala vražji preprič med klavirjem in fagotom, pripovedovala o komisariju iz Polezze in povedala, da si namerava ogledati Francove rože.

»Naj le pride,« je hladno rekla Luiza.

Tedaj je gospa Pepina izkoristila vihar, ki sta ga delala Franco in njegov prijatelj, ter se spustila v zaupen razgovor. Gorje, če bi ga bil slišal njen Carlascia! K sreči pa je to dobro človeče spalo z nočno čepico preko ušes v svoji postelji.

»Meni niso nikdar ugajale take dragocene rože,« je rekla.

»Po mojem bi bilo dobro, če bi se Maironijevi komisariju malo priliznil. Grofičin zaupnik je in gorje, če ga piči muha, da jih začel preganjati.« Komisar je bil namreč strašen človek.

»Moj Carlo malo laja, sicer pa je dobra duša; oni drugi ne laja, toda, no...!« Če bi na primer, ona seve nič ne ve, nič ni sli-

šala, »gospod odvetnik in oni drugi gospod prihajala s-m zaradi česa drugega in ne zaradi godbe in bi komisar to zvedel, potem, o, gorje!«

Luna je razlivala svojo svetlobo na jezero proti zahodnemu bregu. Igra je bila končana in gospod Giacomo se je pripravil, da bi prižgal svetilko, navzlic Pasottijevim vzklikom: »Luč, gospod Giacomo? Ali ste neumni? Luč pri taki mesečini?«

»Zaradi vas,« je odgovoril gospod Giacomo. »Prvič je treba iti čez ta nesrečni Pomodoro. In potem, kaj hočete zdaj z luno! Pa četudi rečete, da je avgustovska luna; čeprav smo v septembru, sije luna ko v avgustu. Res! Nečoč, da, gospod, je bila luna v avgustu velikanska, tako velika kot dno soda. Zdaj pa je luna, da ni za nikamor.« In prižgal je svojo malo svetilko ter odšel s Pasottijem.

Do vrtno ograje ga je spremljal nesramni Pedraglio z običajnimi nesramnimi dovtipi o biku in dekl. Pasotti ga je tolažil z vzkliki: »Slabo vzgojeni ljudje, gospod Giacomo, kmetavzarji!« Ti vzkliki so bili tako glasni, da so jih oni lahko slišali in se smejali.

Glasno inženirjevo zdehanje je zapodilo gospo Pepino. Ko je kmalu nato spil običajni kozarec ml-ka, se je pesniško poslovil:

»V cvetju mirt in lovorja Parnas stoji, lahko noč, gospodje vi!«

Tudi gosta sta prosila za mleko. In Franco, ki je razumel njuno latinščino, je šel iskat staro steklenico iz malega, izvrstnega vinograda Maine.

Ko se je vrnil, ni bilo strica več. Temnolasi, bradatki odvetnik, posebljena moč in mir, je dvignil roki, tiho poklical k sebi Franca z ene in Luizo z druge strani ter rekel tiho s svojim avonkim glasom:

»Velike novice.«